

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 164/2025-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Stanislavom Pavlom, PhD., Šancová 58, Bratislava, proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 12CoP/20/2023-207 z 25. marca 2024 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5CdoR/11/2024 zo 17. decembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. marca 2025 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 12CoP/20/2023-207 z 25. marca 2024 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5CdoR/11/2024 zo 17. decembra 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť konajúcim súdom na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že Okresným súdom Bratislava II bolo pod sp. zn. 27P/33/2022 vedené konanie o úpravu styku sťažovateľky (starej matky) s jej vnučkou – maloletou [REDAKOVANÉ], narodenou [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľka navrhovala úpravu styku v rozsahu každej stredy v týždni od 15.00 h do 17.00 h za prítomnosti jej syna (otca maloletej).

3. Rozsudkom č. k. 27P/33/2022-110 z 1. decembra 2022 okresný súd zamietol návrh sťažovateľky a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

3.1. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že návrh sťažovateľky nie je dôvodný. V konaní nebolo preukázané, že by úprava styku maloletej [REDAKOVANÉ] so sťažovateľkou bola v záujme maloletého dieťaťa, a to aj s ohľadom na negatívne vzťahy medzi sťažovateľkou a rodičmi maloletej. Otec maloletej vníma svoju matku – sťažovateľku ako narušiteľa rodinných väzieb v dôsledku udalostí, ktoré sa medzi nimi odohrali v minulosti. Súd nezistil žiadne nedostatky v starostlivosti rodičov o maloletú [REDAKOVANÉ], ktorá vyrastá v bezpečnom a stabilnom prostredí a vzhľadom na svoj útlý vek (jeden rok) je prirodzene úzko naviazaná na rodičov, ktorí sú pre ňu najdôležitejšími vzťahovými osobami. Akcentujúc toxické vzťahy v rodine, okresný súd uzavrel, že negatívne okolnosti v rodine vylučujú, aby sa realizoval styk maloletej so sťažovateľkou. Dodal, že nie je možné oddeliť jej vzťah k synovi a neveste a vzťah k jej vnučke, pričom bez toho, aby došlo k sanácii prvého vzťahu, nie je možné budovať ani jej vzťah s maloletým dieťaťom.

4. O odvolaní sťažovateľky krajský súd rozhodol napadnutým rozsudkom, ktorým ako vecne správny potvrdil rozsudok okresného súdu podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). K námietke sťažovateľky, že jej nebol sprístupnený zvukový záznam z pojednávania z 1. decembra 2022, odvolací súd uviedol, že technické zlyhanie pri vyhotovení zvukového záznamu z pojednávania nemalo za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, na ktoré by bol odvolací súd povinný prihliadať (§ 67 Civilného mimosporového poriadku), pretože namietaná vada nedosiahla takú intenzitu, ktorá by mala za následok znemožnenie realizácie práva sťažovateľky na spravodlivý proces. V celom rozsahu sa stotožnil so zisteným skutočným stavom a právnym záverom okresného súdu o nedôvodnosti úpravy styku maloletej so sťažovateľkou, zohľadňujúc záujem maloletého dieťaťa a vážne narušené rodinné vzťahy.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu sťažovateľka podala dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodila z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom sformulovala právnu otázku v znení, či *„existuje možnosť úpravy styku navrhovateľky s maloletou takým spôsobom, ktorý by nezasahoval do najlepšieho záujmu dieťaťa a práv rodičov na výchovu svojho dieťaťa v neprimeranej miere, resp. aký rozsah a periodicitu úpravy styku by dovolací súd považoval za primeraný s ohľadom na právo na rodinný život navrhovateľky a menované práva a záujmy maloletej a jej rodičov, ktoré sa s týmto právom stretli“*.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. f) CSP konštatujúc, že sťažovateľka nevymedzila dovolaciu otázku spôsobom vyžadovaným § 421 ods. 1 v spojení s § 432 CSP. Poukazujúc na formuláciu otázky sťažovateľky, ktorá sa týkala určenia minimálnej miery stretnutí s maloletou, dovolací súd uviedol, že krajský súd založil svoje rozhodnutie na tom základe, že styk so sťažovateľkou nie je v záujme maloletej, pretože sťažovateľkine negatívne vnímanie rodičov maloletej môže mať negatívny dopad aj na celkový vývin maloletej. Maloletá je útleho veku, sťažovateľku nepozná, nemá s ňou vytvorené žiadne väzby. Právne závery, ku ktorým dospeli súdy nižšej inštancie, preto najvyšší súd vyhodnotil ako správne.

II. Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti po zhrnutí skutkového stavu a doslovnom prepise konkrétnych častí rozhodnutí konajúcich súdov opakuje svoje argumenty týkajúce sa nesprístupnenia zvukového záznamu z pojednávania uskutočneného súdom prvej inštancie, čo podľa sťažovateľky predstavuje zásah do jej práva na spravodlivé súdne konanie. Odvolaciemu súdu vytýka, že sa s touto jej odvolacou námietkou nevysporiadal dostatočne, pretože práve prostredníctvom zvukového záznamu by bolo možné konfrontovať okresným súdom uvádzané nepravdivé až skreslené informácie o jej osobe v zápisnici o pojednávaní. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľka namieta, že dovolací súd vyhodnotil vymedzenú dovoláciu otázkou arbitrárnym spôsobom a jej dovolanie nesprávne odmietol napriek tomu, že podľa sťažovateľky bola formulácia tejto otázky správna a vychádzala z existujúcej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorý vo svojej rozhodovacej praxi riešil otázku stretu práva starého rodiča na rodinný život, ktoré mu priznáva čl. 8 ods. 1 dohovoru, a najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa. Najvyšší súd však odmietol vykonať test proporcionality a nesprávne považoval právnu otázku sťažovateľky za skutkovú, preto je jeho rozhodnutie arbitrárne.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K napadnutému rozsudku krajského súdu:

8. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu ústavný súd identifikoval v sťažnostnej argumentácii sťažovateľky len jedinú výhradu týkajúcu sa nedostatočného vysporiadania sa s odvolacou námietkou o neexistencii zvukového záznamu vyhotoveného zo súdneho pojednávania. Sťažovateľka tvrdí, že nesprístupnenie zvukového záznamu jej znemožnilo konfrontovať nesprávnu a zavádzajúcu protokoláciu konajúcej sudkyne do zápisnice o pojednávaní, čím došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces.

9. Ide teda o námietku týkajúcu sa nedostatku kvality odôvodnenia odvolacieho rozsudku, ktorá je subsumovateľná pod vadu zmätočnosti spočívajúcu v porušení práva na spravodlivý proces. Z obsahu predloženého dovolania však vyplýva, že dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP sťažovateľka neuplatnila, ale prípustnosť dovolania vyvodzovala iba z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, namietajúc nesprávne právne posúdenie veci. Ústavný súd preto zastáva názor, že sťažovateľka mala v konaní k dispozícii dostupný prostriedok nápravy, ktorý ale bez zjavného dôvodu nevyužila. Neuplatnením dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP sa tak sťažovateľka sama pripravila o možnosť dovolacieho prieskumu, aj pokiaľ ide o ňou tvrdené porušenie práva na spravodlivý proces.

10. Ústavný súd preto v tejto časti odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

11. Ústavný súd opakovane v rámci svojej judikatúry zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné. Zároveň ústavný súd svojou judikatúrou oponuje najvyššiemu súdu v takých prípadoch, ak dovolania posudzuje príliš formalisticky a reštriktívne so zreteľom na skutočný obsah dovolania a reálnu existenciu dôvodov zakladajúcich možnosť dovolacieho prieskumu (I. ÚS 336/2019, I. ÚS 186/08, I. ÚS 164/2012, IV. ÚS 372/2020, IV. ÚS 468/2023).

12. V uvedenom kontexte sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zameril na posúdenie, či napadnuté uznesenie najvyššieho súdu možno z hľadiska námietok, ktoré sťažovateľka proti nemu uplatňuje, považovať za ústavne udržateľné a akceptovateľné.

13. Sťažovateľka najvyššiemu súdu v podstatnom vytýka arbitrárne rozhodnutie o jej dovolaní, ktoré najvyšší súd ako neprípustné odmietol napriek tomu, že nastolená dovolacia otázka bola podľa sťažovateľky naformulovaná správne a vychádzala z relevantnej judikatúry ESLP.

14. Uvedenej námietke sťažovateľky nemožno prisvedčiť. Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd ústavne konformným spôsobom vysporiadal s namietaným nesprávnym právnym posúdením veci podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď po poskytnutí viacerých teoretických východísk vysvetlil, z akých dôvodov dovolanie sťažovateľky nesplnilo predpoklady prípustnosti, a preto muselo byť odmietnuté. Najvyšší súd totiž po posúdení obsahu dovolania ako celku dospel k záveru, že sťažovateľkou vymedzená otázka týkajúca sa určenia minimálneho rozsahu styku s jej maloletou vnučkou nespĺňa kritériá vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 431 až § 435 CSP. Najvyšší súd pritom zdôraznil, že v konaní bolo preukázané, že narušené a nepriateľské vzájomné vzťahy medzi sťažovateľkou a rodičmi maloletej Michaely, ako aj jej útlý vek predstavovali dôvody, pre ktoré súdy vyhodnotili styk sťažovateľky s maloletou za nekorešpondujúci s najlepším záujmom maloletej, ktorá sťažovateľku vôbec nepozná a pre svoj zdravý vývoj potrebuje harmonické prostredie. Konštatovanie najvyššieho súdu, že dovolanie podané sťažovateľkou podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP nie je prípustné, je preto ústavne akceptovateľné a nesignalizuje porušenie označených práv sťažovateľky.

15. K tomu ústavný súd považuje za potrebné dodať, že každé jednotlivé rozhodnutie týkajúce sa starostlivosti a úpravy styku maloletého dieťaťa s konkrétnymi blízkymi osobami a vyhodnotenie súvisiacich okolností je založené na riešení výsostne individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady (napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 87/2017, 2 Cdo 98/2021, 4 Cdo 6/2021). Je pritom zrejmé, že sťažovateľka od najvyššieho súdu požadovala stanovenie primeraného rozsahu a frekvencie styku s jej maloletou vnučkou, avšak zodpovedanie uvedenej otázky musí vždy vychádzať zo zisteného skutkového stavu, teda posúdenia konkrétnych skutkových okolností zistených v procese dokazovania. Podstata ústavnej sťažnosti pritom tkvie

v prejave nespokojnosti sťažovateľky so závermi konajúcich súdov, ktoré po posúdení zisteného skutočného stavu vyhodnotili, že úprava styku sťažovateľky s maloletou nezodpovedá najlepšiemu záujmu dieťaťa z dôvodu aktuálnej neexistencie vzťahu, citovej väzby medzi dieťaťom a sťažovateľkou, ako aj z dôvodu vysoko hostilných rodinných vzťahov medzi sťažovateľkou a rodičmi maloletého dieťaťa, ktorí s úpravou styku zásadne nesúhlasili.

16. Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že je potrebné súhlasiť so sťažovateľkou, že čl. 8 ods. 1 dohovoru zaručuje každému právo na ochranu súkromného a rodinného života, pričom pod pojem rodinný život môžu podľa judikatúry ESLP okrem základných vzťahov medzi rodičmi a deťmi za určitých okolností spadať i vzťahy medzi blízkymi príbuznými, napr. medzi starými rodičmi a vnúčatami, a to na základe ich úzkych osobných väzieb (rozhodnutie ESLP vo veci *Marckx proti Belgicku*, z 13. 6. 1979, rozhodnutie T. S. a J. J. proti Nórsku z 11. 10. 2016). Vždy je však základným kritériom pri rozhodovaní o úprave styku dieťaťa s blízkymi osobami práve najlepší záujem dieťaťa (§ 25 ods. 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov), ktorému nemusí zodpovedať existencia napätia, konfliktov či značne vyhrotených vzťahov medzi rodičmi dieťaťa a príbuznými, o ktorých styku s dieťaťom je rozhodované. V tomto smere je potrebné mať na pamäti, že je to primárne rodič, ktorý má výsostné právo rozhodovať o výchove svojho dieťaťa, a teda aj tom, kto sa na tejto výchove bude podieľať (bližšie pozri komentár *Pavelková, B.: Zákon o rodine. Komentár. 3. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2019. s. 149 a 150 alebo uznesenia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2750/07 z 27. 8. 2008 a sp. zn. III. ÚS 3694/14 z 22. 1. 2015).*

17. Ústavný poriadok pritom bez ďalšieho negarantuje vynútiteľné subjektívne právo starého rodiča na styk s jeho vnúčaťom, a to zásadne proti vôli rodičov dieťaťa, ak konajúci súd dospeje k záveru o nenaplnení ani jednej z podmienok stanovených v § 25 ods. 5 zákona o rodine, podľa ktorého má súd povinnosť skúmať, či autoritatívnu úpravu styku so starým rodičom vyžaduje 1) záujem dieťaťa a 2) pomery v rodine. V danom prípade sa konajúce súdy s oboma kritériami náležite vyrovnali, pričom uzavreli, že rozhodne nie je v záujme maloletej, aby na ňu boli prenášané narušené vzťahy v rodine a nespokojnosť sťažovateľky so správaním jej syna a nevesty. Súdy neopomenuli zhodnotiť ani dopad na citové väzby dieťaťa k sťažovateľke, keď konštatovali, že takéto väzby dosiaľ neexistujú, preto ani nebudú absenciou kontaktu dotknuté. Na tomto mieste je potrebné už len zdôrazniť, že aktuálne zistený záujem dieťaťa nie je nemenný, a preto rozhodnutia všeobecných súdov nemožno vnímať ako prekážku pre možné budúce vytvorenie vzájomných bezkonfliktných vzťahov, ako to napokon konštatoval aj okresný súd vo svojom rozhodnutí.

18. Vzhľadom na uvedené ústavný súd nevidel ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého uznesenia najvyššieho súdu akýmkoľvek spôsobom zasahoval, keďže neidentifikoval žiadny exces, či už v rovine právneho posúdenia veci, resp. logickosti a udržateľnosti jeho argumentácie. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno hodnotiť ako arbitrárne tak, ako to tvrdí sťažovateľka v ústavnej sťažnosti. Neexistuje preto príčinná súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím a porušením základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a podľa čl. 36 ods. 1 listiny) a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

19. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky formulovanými v petite jej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. apríla 2025

Ladislav Dudíťš
predseda senátu